

UNIVERSITEIT VAN PRETORIA
UNIVERSITY OF PRETORIA
YUNIBESITHI YA PRETORIA

DIE DOELTREFFENDHEID VAN DIE SKOOLONDERSTEUNINGSPAN BINNE DIE INKLUSIEWE ONDERWYSSTELSEL

Hendrina Glaudina du Toit

2007

UNIVERSITEIT VAN PRETORIA
UNIVERSITY OF PRETORIA
YUNIBESITHI YA PRETORIA

**DIE DOELTREFFENDHEID VAN DIE
SKOOLONDERSTEUNINGSPAN BINNE DIE
INKLUSIEWE ONDERWYSSTELSEL**

deur

Hendrina Glaudina du Toit

Voorgelê ter vervulling van die vereistes vir die graad

**PHILOSOPHIAE DOCTOR
(LEERONDERSTEUNING, VOORLIGTING & BERADING)**

in die

DEPARTEMENT OPVOEDKUNDIGE SIELKUNDE
FAKULTEIT OPVOEDKUNDE

aan die

UNIVERSITEIT VAN PRETORIA

PROMOTOR:
Prof Dr Irma Eloff

PRETORIA
Mei 2007

UNIVERSITEIT VAN PRETORIA
UNIVERSITY OF PRETORIA
YUNIBESITHI YA PRETORIA

Oppedra aan my man, Herman

DANKBETUIGINGS

MY OPREGTE DANK EN WAARDERING GAAN AAN:

- My studieleier, Professor Irma Eloff, vir uitstaande hulp, positiewe insette, professionele leiding, aanmoediging, motivering en belangstelling. As raadgewer en mentor, professioneel en persoonlik, kon ek nie vir beter gevra het nie!
- My man, vir volgehoue ondersteuning deur my lewe, vertrou in my vermoëns, onbaatsugtige liefde, gebede, begrip, aanmoediging deur moeilike tye en net die “daar-wees” toe dit só nodig was.
- My kinders Carel, Pieter en Marise, sowel as my twee skoondogters, Marli en Marina vir volgehoue belangstelling, liefde en begrip vir hul “besige” ma.
- My familie, veral my sus Annalette en skoonsus Lydia, vir aanmoediging en ondersteuning.
- My vriende en kollegas vir belangstelling, ondersteuning en hulp gedurende my studieverlof.
- Adrie en Lydia vir voortreflike tegniese en taalkundige versorging van die proefskrif.
- Skoolhoofde, personeel en ouers van die skole wat in die studie betrek is, vir bereidheid om hul kennis en ondervindings met my te deel.
- Die Wes-Kaapse Onderwysdepartement vir belangstelling, toestemming, hulp en raad met die data-insameling.
- Die Gautengse Onderwysdepartement vir studieverlof aan my toegeken sowel as toestemming om die loodsstudie te onderneem.
- Die Universiteit van Pretoria vir die studiebeurs aan my toegeken.
- My Hemelse Vader vir krag, gesondheid en genade waarsonder ek hierdie studie nie sou kon voltooi nie. Soli Deo Gloria.

VERKLARING

Ek, HENDRINA GLAUDINA (NINA) DU TOIT (studentenommer 9927083) verklaar hiermee dat –

“Die doeltreffendheid van die skoolondersteuningspan binne die inklusiewe onderwysstelsel”

my eie werk is en dat al die bronne wat gebruik of aangehaal is, erken en in die bronnelys van hierdie studie ingesluit is.

H G du Toit
Mei 2007

---oOo---

ABSTRAK

Na die demokratiese verkiesing van 1994, het daar in Suid-Afrika 'n nuwe en geïntegreerde onderwysstelsel tot stand gekom, in ooreenstemming met internasionale tendense en die bepalinge van die Suid-Afrikaanse Grondwet ten opsigte van gelykheid, menswaardigheid, basiese onderwys en gelyke toegang tot onderwys. Volgens die inklusiewe onderwysstelsel moes leerders met leer- en ontwikkelingshindernisse in die hoofstroom van die onderwys geakkommodeer word.

Om inklusiewe onderwys te laat slaag, is 'n netwerk van ondersteuning op departementele, provinsiale, streeks- en skoolvlak ontwikkel. Op skoolvlak is die skoolondersteuningspan (SOS) direk verantwoordelik vir die ondersteuning van leerders met leer- en ontwikkelingshindernisse, die opvoeders en ouers/versorgers. Die doeltreffendheid van hierdie skoolondersteuningspanne sal uiteindelik die kwaliteit van hierdie inklusiewe onderwysbenadering bepaal.

Die vraag wat hierdie navorsing gerig het, was: *Hoe doeltreffend vervul die skoolondersteuningspan sy funksie in die onderrig en leer van leerders met leer- en ontwikkelingshindernisse binne die raamwerk van die inklusiewe onderwysstelsel?* 'n Kwalitatiewe navorsingsontwerp is gekies wat verkennend, beskrywend en verklarend sou wees. Na 'n aanvanklike literatuurstudie waarin internasionale en nasionale tendense op hierdie gebied ondersoek is, is vyf primêre hoofstroomskole in die Wes-Kaap op grond van bepaalde kriteria geselekteer. 'n Loodsstudie is in 'n ander skool gedoen om data-insamelingstrategieë te verfyn. Daarna is data by die vyf betrokke skole ingesamel deur middel van gestruktureerde vraelyste, individuele en fokusgroeponderhoude, veldnotas en die ontleding van toepaslike dokumentasie. Ten einde hierdie spanne se funksionering te kon evalueer, is elf kriteria ontwerp om gesamentlik as 'n evalueringinstrument te dien. Die doeltreffendheid van die skoolondersteuningspanne van die vyf skole is vervolgens geëvalueer en volgens 'n konseptuele raamwerk in bepaalde kategorieë geplaas.

Daar is bevind dat die skoolondersteuningspanne van die vyf skole op die meeste terreine redelik doeltreffend funksioneer. Ten opsigte van hul samestelling is hulle doeltreffend.

Die skoolondersteuningspanne funksioneer egter ondoeltreffend op die terrein van oriëntering en opleiding van hul lede, asook van die opvoeders en ouers/versorgers van leerders met leer- en ontwikkelingshindernisse.

SLEUTELTERME

Inklusiewe onderwys (IO)

onderrig en leer aan die leerder(s) met leer- en ontwikkelingshindernisse
gewone skole

gespesialiseerde leeromgewing

skoolondersteuningspan (SOS)

leerders met leer- en ontwikkelingshindernisse (LLOH)

opvoeders

ouers/versorgers

klashulp/assistent/fasiliteerder

individuele onderwys- en ontwikkelingsplan (IOOP)

doeltreffendheid

---oOo---

SUMMARY

After the democratic election of 1994, a new and integrated education system was developed in South Africa in accordance with international trends and the stipulations of the South African Bill of Rights with regard to equality, human dignity, basic education and equal access to education. According to the inclusive education system, learners with learning and developmental barriers should be accommodated within the mainstream of education.

In order for inclusive education to succeed, a network of support was developed on departmental, provincial, district and school level. At school level, the school-based support team is directly responsible for supporting learners with learning and developmental barriers, educators and parents/caregivers. The effectiveness of these school-based support teams will, eventually, determine the quality of this inclusive education approach.

The question which guided this research, is: *How effectively does the school-based support team fulfil its function in the teaching and learning of learners with learning and developmental barriers within the framework of inclusive education?* A qualitative research design was chosen which is exploratory, descriptive and explanatory. After an initial literature study in which international and national trends in this field were investigated, five primary mainstream schools were selected in the Western Cape according to certain criteria. A pilot study was conducted in another school to refine data collection strategies. Information was then gathered in the five schools by means of structured questionnaires, individual and focus group interviews, field notes and the study of appropriate documents. In order to evaluate these teams, eleven criteria were designed to serve collectively as an evaluation instrument. The effectiveness of the school-based support teams in the five schools were subsequently assessed and placed in various categories according to a conceptual framework.

It was found that the school-based support teams function relatively effectively in most areas. The composition of the teams is effective. However, the teams function ineffectively with regard to the orientation and training of their members, as well as of the teachers and parents/caregivers of learners with learning and developmental barriers.

KEY TERMS

Inclusive education (IE)

education and learning of learners with learning and developmental barriers

regular schools

a specialised learning environment

school-based support team (SBST)

Learners with learning and developmental barriers (LLDB)

educators

parents/caregivers

class aid/assistant/facilitator

individual education and development plan (IEDP)

effectiveness

---oOo---

LYS VAN AFKORTINGS

DNE	Department of National Education
DOS	Distriksondersteuningspan
GDE	Gauteng Department of Education
IO	Inklusiewe onderwys
IOOP	Individuele onderwys- en ontwikkelingsplan
LLOH	Leerder(s) met leer- en ontwikkelingshindernisse
LO	Leerondersteuner
LSOB	Leerder(s) met spesiale onderwysbehoefte
OBOS	Onderwysbestuur-en-ontwikkelingsentrum(s)
SGB	School Governing Body
SOS	Skoolondersteuningspan
SOSKO	Skoolondersteuningspankoördineerder
WKOD	Wes-Kaapse Onderwysdepartement

INHOUDSOPGAWE

B1.

HOOFSTUK 1

INLEIDING EN VERANTWOORDING VAN DIE STUDIE

1.1	INLEIDING	1
1.2	RASONAAL VAN DIE STUDIE	3
1.3	PROBLEEMSTELLING	4
1.4	DOEL VAN DIE STUDIE	5
1.5	TEORETIESE EN KONSEPTUELE RAAMWERK EN PARADIGMA	6
1.6	DETERMINANTE VAN DIE STUDIE	7
1.6.1	META-TEORETIESE AANNAMES	8
1.6.2	TEORETIESE AANNAMES	8
1.6.3	METODOLOGIESE AANNAMES	8
1.7	HOOFSTUK-INDELING	9
1.8	BEGRIPSVERKLARINGS	10
1.9	SLOTOPMERKINGS	12

HOOFSTUK 2 DIE SKOOLONDERSTEUNINGSPAN: 'n LITERATUUROORSIG

2.1	INLEIDING	13
2.2	INKLUSIEWE ONDERWYS	13
2.2.1	INKLUSIEWE ONDERWYS: INTERNASIONAAL.....	14
2.2.2	INKLUSIEWE ONDERWYS: NASIONAAL.....	17
2.3	DIE TAAK VAN DIE SOS	23
2.3.1	INLEIDING.....	23
2.3.2	DOELSTELLINGS VAN DIE SOS.....	24
2.3.3	SAMESTELLING.....	29
2.3.4	WERKSWYSES EN PROSEDURES.....	32
2.3.5	HULPVERLENING.....	39
2.3.5.1	Inleiding.....	39
2.3.5.2	Hulpverlening aan die LLOH.....	40
2.3.5.3	Hulpverlening aan die opvoeder.....	42
2.3.5.4	Hulpverlening aan die ouer/versorger.....	43
2.3.6	INFRASTRUKTUUR EN HULPBRONNE.....	44
2.4	DOELTREFFENDHEID	45
2.4.1	DIE TERM “DOELTREFFENDHEID”.....	45
2.4.2	EVALUERINGSKRITERIA.....	46
2.5	KONSEPTUELE RAAMWERK	47
2.6	SLOTOPMERKINGS	50

HOOFSTUK 3 DIE SKOOLONDERSTEUNINGSPAN: NAVORSINGSONTWERP EN METODOLOGIE

3.1	INLEIDING	51
3.2	NAVORSINGSPROBLEEM EN MOTIVERING VIR DIE STUDIE	51
3.3	OOGMERKE, DOELSTELLINGS EN NAVORSINGSVRAE	52
3.4	NAVORSINGSPARADIGMA	53
3.5	NAVORSINGSONTWERP	55
3.5.1	DIE ROL VAN DIE NAVORSER	59
3.5.2	DIE ROL VAN DIE NIE-DEELNEMENDE WAARNEMER	59
3.5.3	PLEK VAN NAVORSING	60
3.6	NAVORSINGSMETODOLOGIE	60
3.6.1	NAVORSINGSPROSES	60
3.6.1.1	Fase 1: Toestemming vir navorsingsprojek en seleksie van deelnemers	61
3.6.1.2	Fase 2: Verkenning en beskrywing van die navorsingsterrein	63
3.6.1.3	Fase 3: Verkenning en beskrywing van funksionerende SOS'e en verwagtings van deelnemers	65
3.6.1.4	Fase 4: Data-analise en evaluering	67
3.6.1.5	Fase 5: Bevindings en konseptuele raamwerk	69
3.7	NAVORSINGSTRATEGIEË EN BEVINDINGS	70
3.7.1	KONTEKSTUEEL	70
3.7.2	VERKENNEND	71
3.7.3	BESKRYWEND	71
3.7.4	KWALITATIEF-EVALUEREND	72
3.7.5	DENKSTRATEGIEË	76
3.8	KWALITEITSKRITERIA	76
3.8.1	BETROUBAARHEID	76
3.8.2	VERTROUENSWAARDIGHEID	77

		B1.
3.9	ETIESE OORWEGINGS	78
3.9.1	INGELIGTE TOESTEMMING EN VRYWILLIGE DEELNAME	78
3.9.2	VERTROULIKHEID VAN INLIGTING	79
3.10	SLOTOPMERKINGS	79

HOOFSTUK 4: DIE SKOOLONDERSTEUNINGSPAN: DATA-ANALISE, BESPREKING EN KRITERIA-ONTWIKKELING VIR DOELTREFFENDHEID

4.1	INLEIDING	81
4.2	EMPIRIESE STUDIE	81
4.2.1	PLEK VAN NAVORSING	81
4.2.2	DEELNEMERS	85
4.3	DATA-INSAMELING, ANALISE EN INTERPRETASIE	88
4.4	ASPEKTE TER ONDERSTEUNING VAN DIE DOELTREFFENDE FUNKSIONERING VAN DIE SOS	90
4.4.1	DOEL EN BELEID	91
4.4.2	SAMESTELLING VAN DIE SOS	96
4.4.3	INFRASTRUKTUUR EN HULPBRONNE	115
4.5	OPERASIONELE ASPEKTE VAN DIE SOS	120
4.5.1	WERKSWYSES EN PROSEDURES	120
4.5.2	HULPVERLENING	140
4.5.2.1	Gesindhede en ingesteldhede	140
4.5.2.2	Hulpverlening aan die LLOH	143
4.5.2.3	Hulpverlening aan die opvoeder	153
4.5.2.4	Hulpverlening aan die ouer/versorger	156
4.6	DEELNEMERS SE OPINIES OOR DIE DOELTREFFENDHEID VAN DIE SKOOLONDERSTEUNINGSPAN	161
4.7	ONTWIKKELING VAN KRITERIA VIR DIE DOELTREFFEND- HEID VAN DIE SOS VIR ONDERRIG EN LEER BINNE DIE INKLUSIEWE ONDERWYSSTELSEL	164
4.8	SLOTOPMERKINGS	171

HOOFSTUK 5: DIE SKOOLONDERSTEUNINGSPAN: TOEPASSING VAN KRITERIA VIR DOELTREFFENDHEID, BEVINDINGS, GEVOLGTREKKINGS, AANBEVELINGS EN SINOPSIS

5.1	INLEIDING	172
5.2	BEVINDINGS VAN TOEPASSING VAN KRITERIA VIR DOELTREFFENDHEID	173
5.2.1	KRITERIUM 1: DOEL EN BELEID	173
5.2.2	KRITERIUM 2: SAMESTELLING	174
5.2.3	KRITERIUM 3: GESINDHEID EN INTERPERSOONLIKE VERHOUDINGS	175
5.2.4	KRITERIUM 4: INFRASTRUKTUUR EN HULPBRONNE	176
5.2.5	KRITERIUM 5: ORIËNTERING EN OPLEIDING	177
5.2.6	KRITERIUM 6: VERGADERINGS	178
5.2.7	KRITERIUM 7: ALGEMENE WERKSWYSE EN ROL- EN FUNKSIEVERDELING	179
5.2.8	KRITERIUM 8: HULPVERLENING AAN DIE LLOH: PROSEDURES	180
5.2.9	KRITERIUM 9: HULPVERLENING AAN DIE LLOH: ROLSPELERS EN HUL FUNKSIES	182
5.2.10	KRITERIUM 10: HULPVERLENING AAN DIE OPVOEDER	184
5.2.11	KRITERIUM 11: HULPVERLENING AAN DIE OUER/VERSORGER	185
5.3	GEVOLGTREKKINGS	186
5.4	AANBEVELINGS	187
5.4.1	AANBEVELINGS VIR DIE FUNKSIONERING VAN DIE SOS	188
5.4.2	AANBEVELINGS VIR OPLEIDING VAN SOS-LEDE, OPVOEDERS EN OUERS/VERSORGERS	188
5.4.3	AANBEVELINGS VIR VERDERE NAVORSING	189
5.5	SINOPSIS	189
5.5.1	AANSPEEK VAN NAVORSINGSPROBLEEM	189
5.5.1.1	Primêre navorsingsprobleem	189
5.5.1.2	Sub-navorsingsprobleme	190
5.5.2	BEPERKINGS VAN DIE STUDIE	192
5.5.3	BYDRAES VAN DIE STUDIE	193

	B1.
5.6 SLOTOPMERKINGS	194
BRONNELYS	195
GERAADPLEEGDE BRONNE NIE AANGEHAAL IN DIE TEKS NIE	207
BYLAES	215

LYS VAN FIGURE

	B1.
HOOFSTUK 1	
FIGUUR 1.1: Die navorsingsproses.....	7
HOOFSTUK 2	
FIGUUR 2.1: Die sosiale konteks vir inklusiewe onderwys.....	22
FIGUUR 2.2: 'n Interaktiewe onderwysondersteuningsnetwerk.....	26
FIGUUR 2.3: Asseseringsfunksie van die SOS binne die breë asseserings- raamwerk.....	28
FIGUUR 2.4: Prosedure van intervensie.....	33
FIGUUR 2.5: Vloeiagram vir hersienbare addisionele hulpverlening.....	36
FIGUUR 2.6: Proses van verwysing van LLOH.....	37
FIGUUR 2.7: 'n Ondersteuningsnetwerk.....	40
FIGUUR 2.8: Konseptuele raamwerk.....	48
HOOFSTUK 3	
FIGUUR 3.1: Interpretivisme.....	54
FIGUUR 3.2: Skematiese voorstelling van die navorsingsproses.....	69
HOOFSTUK 4	
FIGUUR 4.1: Sosio-ekonomiese stand van skole.....	84
FIGUUR 4.2: Aantal leerders en LLOH.....	84

LYS VAN TABELLE

		B1.
HOOFSTUK 1		
TABEL 1.1:	Navorsingsvrae en doelwitte.....	5
HOOFSTUK 2		
TABEL 2.1:	Vlakke van ondersteuning.....	21
TABEL 2.2:	Eienskappe van 'n effektiewe SOS.....	46
HOOFSTUK 3		
TABEL 3.1:	Navorsingsvrae en doelwitte.....	53
TABEL 3.2:	Die interpretatiewe paradigma.....	55
TABEL 3.3:	Die navorsingsontwerp.....	57
TABEL 3.4:	Uiteensetting van die navorsingsfases.....	60
TABEL 3.5:	Geselekteerde skole volgens insluitingskriteria.....	62
TABEL 3.6:	Profiel van SOSKO's.....	64
TABEL 3.7:	Eienskappe van kwalitatiewe navorsing soos toegepas in die studie.....	73
TABEL 3.8:	Kenmerke van 'n kwalitatiewe evalueringontwerp en toepassing op die studie.....	75
TABEL 3.9:	Vertrouenswaardigheidstrategieë.....	77
TABEL 3.10:	Realisering van vertrouenswaardigheidstrategieë in die studie.....	77
HOOFSTUK 4		
TABEL 4.1:	Opsomming van hindernisse in die vyf skole.....	85
TABEL 4.2:	Agtergrondsgeskiedenis van deelnemers.....	86
TABEL 4.3:	Kodes gebruik as identifiseringsmiddel van databronne.....	88
TABEL 4.4:	Hantering en beskrywing van data.....	89
TABEL 4.5:	Geïdentifiseerde temas en subtemas met betrekking tot die doeltreffendheid van die SOS vir onderrig en leer.....	89
TABEL 4.6:	Beleid: ekstern en intern.....	92
TABEL 4.7:	Interne dokumentasie.....	92
TABEL 4.8:	Doel: Identifisering, hulpverlening en koördinering.....	93
TABEL 4.9:	Praktiese uitdagings: doel.....	94

		Bl.
TABEL 4.10:	Grootte van SOS	97
TABEL 4.11:	Redes vir keuse van grootte van SOS	98
TABEL 4.12:	Praktiese uitdagings: groottes van SOS	98
TABEL 4.13:	SOS-kernlede	99
TABEL 4.14:	Assesserings- en leerondersteuningsbronnekomiteelid	100
TABEL 4.15:	Praktiese uitdagings: SOS-kernlede	100
TABEL 4.16A:	Tydlike SOS-lede	102
TABEL 4.16B:	Tydlike SOS-lede	103
TABEL 4.17:	Praktiese uitdagings: tydelike SOS-lede	104
TABEL 4.18:	Kundigheid en ervaring	105
TABEL 4.19:	Praktiese uitdagings: kundigheid en ervaring	107
TABEL 4.20A:	Persoonlike eienskappe en interpersoonlike dinamiek	108
TABEL 4.20B:	Persoonlike eienskappe en interpersoonlike dinamiek	109
TABEL 4.21:	Persoonlike uitdagings: persoonlike eienskappe en interpersoonlike dinamiek	112
TABEL 4.22:	Kontinuïteit en praktiese uitdagings: SOS-kernlede	113
TABEL 4.23:	Infrastruktuur en hulpbronne: onderrig, leerstof en leeromgewing	116
TABEL 4.24:	Praktiese uitdagings: hulpbronne: onderrig, leerstof en leeromgewing	117
TABEL 4.25:	Fondse en vervoer, en praktiese uitdagings	118
TABEL 4.26:	Siening oor implementering van die SOS in die praktyk	120
TABEL 4.27:	Oriëntering en opleiding van SOS-lede	121
TABEL 4.28:	Praktiese uitdagings: oriëntering en opleiding	123
TABEL 4.29:	Rol en funksieverdeling: SOS-lede	125
TABEL 4.30:	Praktiese uitdagings: rol en funksieverdeling van SOS-lede	128
TABEL 4.31:	Vergadertye en prosedures	130
TABEL 4.32:	Praktiese uitdagings: vergadertye en prosedures	132
TABEL 4.33:	Verwysingsprosedures	133
TABEL 4.34:	Analise van twee vrae uit gestruktureerde vraelys	135
TABEL 4.35:	Praktiese uitdagings: verwysingsprosedures	137
TABEL 4.36:	Monitering en self-evaluering	138
TABEL 4.37:	Analise van gestruktureerde vraelyste ten opsigte van monitering en evaluering van die SOS	138

		B1.
TABEL 4.38:	Oorkoepelende gesindhede en ingesteldheid jeens hulpverlening en praktiese uitdagings	141
TABEL 4.39:	Groepsgrootte vir hulpverlening	144
TABEL 4.40:	Praktiese uitdagings: groepsgrootte vir hulpverlening	144
TABEL 4.41:	Rooster en tydskeudule	145
TABEL 4.42:	Praktiese uitdagings: tydskeudule	146
TABEL 4.43:	Rol en funksie van SOS-kern en tydelike lede	147
TABEL 4.44:	Praktiese uitdagings: rol en funksie van SOS-kern en tydelike lede	152
TABEL 4.45:	Identifisering van hulpverleningsbehoefes	153
TABEL 4.46:	Praktiese uitdagings: hulpverleningsbehoefes	154
TABEL 4.47:	Ontwikkeling en implementering van hulpverleningstrategieë	154
TABEL 4.48:	Praktiese uitdagings: ontwikkeling en implementering van hulpverleningstrategieë	155
TABEL 4.49:	Identifisering van hulpverleningsbehoefes	156
TABEL 4.50:	Ontwikkeling en implementering van hulpverleningstrategieë	157
TABEL 4.51:	Praktiese uitdagings: ontwikkeling en implementering van hulpverleningstrategieë	158
TABEL 4.52:	Deelnemers se opinies oor die doeltreffendheid van die SOS	161
TABEL 4.53:	Gestruktureerde vraelys: doeltreffendheid van die skool-ondersteuningspan	164

HOOFSTUK 5

TABEL 5.1:	Die doeltreffendheid van die SOS soos geëvalueer in die studie: 'n Oorsig	187
------------	---	-----

BYLAE A: ALGEMEEN

- BYLAAG A.1: Goedkeuring van titel
- BYLAAG A.2: Verklaring van taalversorger
- BYLAAG A.3: Etiese klaringsbewys

BYLAE B: TOESTEMMINGSBRIEWE

- BYLAAG B.1A: Brief: aanvraag om loodsstudie te onderneem
- BYLAAG B.1B: Brief: Gauteng Onderwysdepartement
- BYLAAG B.2A: Brief: toestemming vir navorsing in Wes-Kaap
- BYLAAG B.2B: Brief: Wes-Kaapse Onderwysdepartement
- BYLAAG B.3: Brief: skoolhoof/SOSKO
- BYLAAG B.4: Brief: bevestiging van besoekreëlins
- BYLAAG B.5: Toestemmingsbrief: SOSKO en ouer
- BYLAAG B.6: Toestemmingsbrief: fokusgroeplede

BYLAE C: OPNAME VAN SKOLE

- BYLAAG C.1: Terugvoer: loodsstudie
- BYLAAG C.2: Insluitingskriteria vir skole
- BYLAAG C.3: Vraelys: opname van agtergrondsinsligting van skole
- BYLAAG C.4: Voorbeeld: gestruktureerde vraelys
- BYLAAG C.5: Voorbeeld van veldnotas

BYLAE D: ONDERHOUDE

- BYLAAG D.1: Bedankingsbrief aan hoofde/SOSKO's
- BYLAAG D.2: Semi-gestruktureerde onderhoudsvrae: individuele onderhoud
- BYLAAG D.3: Semi-gestruktureerde onderhoudsvrae: fokusgroeponderhoud
- BYLAAG D.4: Verifiëring van transkripsies: nie-deelnemende waarnemer
- BYLAAG D.5: Voorbeeld: transkripsie van individuele onderhoud
- BYLAAG D.6: Voorbeeld: transkripsie van fokusgroeponderhoud
- BYLAAG D.7: Voorbeeld: tema-analise van getranskribeerde onderhoud gedurende aanvangsdata-analise
- BYLAAG D.8: Volledige transkripsies: kompakskyf

Bylae E

- BYLAAG E.1: Voorbeeld: navorsingsdagboek